04/01/2021

“Τα πλοία προ του Ναού της Αγίας Σοφίας ανέκοψαν πλουν”

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Τον Ιανουάριο του 1919 η Ελλάδα εμπλέκεται στη συμμαχική Εκστρατεία της Ουκρανίας που στόχο είχε την αναχαίτιση των Μπολσεβίκων και της Οκτωβριανής Επανάστασης στην Κριμαία. Ο βαυαρικής καταγωγής (αλλά πολίτης Μεσολογγίου) στρατηγός Κωνσταντίνος Νίδερ κατέγραψε τις λεπτομέρειες της ατυχούς για τα ελληνικά στρατεύματα εκστρατείας, και η εξιστόρησή του δημοσιεύτηκε το 1929 σε συνέχειες στη Στρατιωτική και Ναυτική Εγκυκλοπαίδεια. Τα δημοσιεύματα αυτά, εμπλουτισμένα με πρωτογενείς πηγές (από τα πρακτικά της Βουλής και δημοσιεύματα του Τύπου της εποχής), επιμελήθηκε και εξέδωσε το 2015 ο συγγραφέας Φίλιππος Δρακονταειδής.

Στο απόσπασμα που ακολουθεί, ο Κωνσταντίνος Νίδερ περιγράφει (με εξαιρετική γλαφυρότητα) τη στιγμή που τα ελληνικά ατμόπλοια μπαίνουν στα Στενά στις 4 Ιανουαρίου 1919, και οι Έλληνες στρατιώτες αντικρίζουν την Πόλη.

Τα ατμόπλοια «Normand» και «Tigris», φέροντα τα πρώτα δια Ρωσίαν ελληνικά τμήματα, ενεφανίσθησαν προ των Δαρδανελλίων την πρωΐαν της 4ης Ιανουαρίου 1919, και διήλθον τα Στενά εν ηρέμω πλω και

προηγουμένου πλοηγού δια τον φόβον των υποβρυχίων τορπιλλών, εξ ών δεν είχεν εισέτι τελείως εκκαθαρισθή η δίοδος. Οι άνδρες εν συναγερμώ επί του καταστρώματος και των κεραιών απεθαύμαζον εν κατανυκτική σιγή τα περίφημα Στενά με την απαλότητα των γραμμών των, τα εκατέρωθεν της εισόδου οχυρωματικά έργα με τα άπειρα στόμια των τηλεβόλων, προβάλλοντα, αβλαβή τώρα πλέον, δια μέσου σειράς όλης οπών, με τους μιναρέδες και τα άκρα των ιστών των βυθισθέντων κατά τας αρχάς του πολέμου συμμαχικών πολεμικών, άτινα επρόβαλλον επί της επιφανείας της θαλάσσης, θλιβεροί μάρτυρες της διελθούσης εκείθεν θυέλλης.

Τα πλοία παρακάμψαντα τον Ναύσταθμον του Ναγαρά, εισήλθον εις την θάλασσαν του Μαρμαρά, με τα φιλικά της κύματα θωπεύουσαν τα πλοία, τας Αργούς με τους Αργοναύτας των! Όρθρου βαθέως η νηοπομπή αφίνει δεξιόθεν της τους σκοτεινούς όγκους των νήσων του Μαρμαρά και προ της ανατολής του ηλίου ευρίσκεται έμπροσθεν του Αγ. Στεφάνου. Μακρόθεν ως οπτασία εκ των υδάτων αναδύεται η Πόλις, με τους μυρίους χρωματισμούς της, τραγούδι θεσπέσιον, παιχνίδι τριτώνων! Καταρράκται φωτός κατήρχοντο επ' αυτής και αι ημισέληνοι εκ των άκρων των απειραρίθμων μιναρέδων εξέπεμπον δέσμας εκτυφλωτικού φωτός. **Τα πλοία προ του Ναού της Αγίας Σοφίας ανέκοψαν πλουν. Όλη η ενθουσιώσα εκείνη πληθύς των Ελλήνων αξιωματικών και οπλιτών, οίτινες με ιαχάς και ασυγκρατήτους εκδηλώσεις ενθουσιασμού υπεδέχθησαν την εμφάνισιν της ενδόξου πόλεως, εσιώπησεν.Ασκεπείς, σταυροκοπούμενοι προσηύχοντο, με βαθείαν κατάνυξιν και απερίγραπτον συγκίνησιν, προ του Ναού, όστις περιέκλειε τον παλμόν ενός ολοκλήρου Έθνους.**

Η προ του Ναού της Αγίας Σοφίας προσευχή αύτη των ελληνικών τμημάτων δεν ήτο όνειρον, με το οποίον εγαλουχήθησαν επί αιώνας ολοκλήρους αι ελληνικαί γενεαί, αλλά πραγματικότης η οποία επέπρωτο, φευ, αργότερον να εξελιχθή εις τραγικήν οπτασίαν.

Περί την μεσημβρίαν της 5 Ιανουαρίου ομάδες αξιωματικών εξήλθον εις την Πόλιν. Η γενομένη εις αυτούς υποδοχή υπό του ελληνικού πληθυσμού, το παραλήρημα ενθουσιασμού του σκλάβου Έλληνος, το δάκρυ της χαράς, ο λυγμός της απολυτρώσεως από τον εφιάλτην της δουλείας και του εξανδραποδισμού δεν είνε έργον του ασθενούς καλάμου μας. Θα βεβηλώσωμεν την ιερότητα των μεγάλων αυτών στιγμών αν θελήσωμεν να τας περιγράψωμεν.

Αι σκηναί αύται διεκφεύγουν της αρμοδιότητος του καλάμου και εισέρχονται εις τον κύκλον της παραδόσεως, μεταδιδόμεναι διά των αιώνων από στόματος εις στόμα επί γενεάς γενεών.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας τα πλοία απήραν κατευθυνόμενα προς την Μαύρην Θάλασσαν. Η καθ' όλον το στενόν του Βοσπόρου διαδρομή των πλοίων απετέλεσεν αποθεωτικήν προπομπήν των Ελλήνων μαχητών παρά του καθ' όλην την παραλίαν ενθουσιώντος ομογενούς κόσμου, όστις από τους εξώστας των οικιών και ξενοδοχείων εχαιρέτα αυτούς με μανδύλια, μικράς σημαίας και σινδόνας ακόμη. Και όταν πυκνός ηπλώθη της νυκτός ο πέπλος επί των απορρώγων βράχων των Συμπληγάδων και η νηοπομπή ολοταχώς βαίνουσα παρέκαμπτε τα Καβάκια θλιβερά, ατελείωτη ηκούσθη από το ύψος του μιναρέ, του υπερκειμένου των φρουρίων τεμένους, η παθητική του Χότζα φωνή, ψάλλοντος προς τους τέσσαρας ορίζοντας «Αλέμ φενά» (ο κόσμος είνε κακός), όπερ διέσχιζε την καταθλιπτικήν σιγήν της νυκτός, ως θρηνώδες παράπονον απευθυνόμενον προς τον Προφήτην του.

Την πρωΐαν της 7 Ιανουαρίου 1919 τα πλοία επλεύριζον εις την προκυμαίαν της Οδησσού. Πυκνά πλήθη Ρώσων και Ελλήνων κατοίκων της πόλεως συνέρρευσαν εις την παραλίαν όπως χαιρετήσωσι τα ελληνικά στρατεύματα, από των οποίων ανέμενον την σωτηρίαν και απολύτρωσίν των από της μπολσεβικικής τρομοκρατίας. Ομάδες ρακενδύτων γερόντων, γυναικών και παιδίων με ανάγλυφα επί του προσώπου των τα σημεία της πείνης, των στερήσεων, της κοινωνικής αθλιότητος, περιεκύκλωσαν τα πλοία εκλιπαρούσαι παρά των στρατιωτών μας τεμάχιον διπυρίτου. Τα τέκνα της Μεγάλης Ρωσίας έτεινον επαίτιδα χείρα προς τα τέκνα της Μικράς Ελλάδος. Ζωηροτάτη εικών της μεταπολεμικής των λαών κοινωνικής συνθέσεως.

1. Φίλιππος Δ. Δρακονταειδής (επιμ.), Η εκστρατεία στην Ουκρανία (Ιανουάριος-Μάιος 1919) – Του Κωνσταντίνου Ξ. Νίδερ, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2015.
Πηγή: pontos-news.gr